

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2011-09-20
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr M 6466-10

KLAGANDE

1. L.E. ,

2. M.E. ,

ombud för 1 och 2: jur. kand. Å.A.

MOTPART

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 3 november 2010 i ärende nr 575-2010-15148, se domsbilaga 1

SAKEN

Föreläggande om kontrollprogram, Norrtälje Rånäs 5:6

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen upphäver länsstyrelsens beslut.

Dok.Id 235132

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00

BAKGRUND

Rånäs Bruk AB i likvidation (härefter Rånäs Bruk) bedrev tidigare färgverksamhet på fastigheten Norrtälje Rånäs 5:7. Rånäs Bruk ägde även den angränsande fastigheten Norrtälje Rånäs 5:6. Verksamheten förorenade båda fastigheterna med metaller, främst bly och zink. Nuvarande ägare till Norrtälje Rånäs 5:7 är Gamla Zinken AB, som i sin tur ägs av L.E. och nuvarande ägare till Norrtälje Rånäs 5:6 är L.E. och M.E.

Länsstyrelsen i Stockholms län beslutade den 3 november 2010 med stöd av 26 kap. 9 och 22 §§ samt 10 kap. 3 och 4 §§ miljöbalken att förelägga L.E. och M.E. så som fastighetsägare till Norrtälje Rånäs 5:6 att på fastigheten utföra kontroll av grundvatten i två grundvattenrör som finns på fastigheten sedan tidigare provtagningar. Ett liknande föreläggande riktades även mot Gamla Zinken AB i egenskap av ägare till fastigheten Norrtälje Rånäs 5:7.

L.E. och M.E. har överklagat länsstyrelsens beslut avseende dem till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

L.E. och M.E. har yrkat att mark- och miljödomstolen undanröjer länsstyrelsens beslut och befriar dem från förelagda åtgärder för efterbehandling av miljöföroreningar på fastigheten Norrtälje Rånäs 5:6.

Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande. Fastigheten Norrtälje Rånäs 5:6 ägdes tidigare av Rånäs Bruk som var den verksamhetsutövare som orsakade de utsläpp som föranlett behov av sanering. L.E. och M.E. far K.E.E. köpte fastigheten år 1993 av Rånäs Bruk och sedan förvärvet har fastigheten endast använts för uthyrning och verkstadsarbete som inte föranlett utsläpp. Som led i en generationsväxling överlät K.E.E. Norrtälje Rånäs 5:6 till L.E. och M.E. som gåva år 2007.

Genom gåvan av Norrtälje Rånäs 5:6 skedde formellt sett en överlåtelse av fastigheten efter det att miljöbalken trätt i kraft den 1 januari 1999. Enligt orda-

lydelsen av 10 kap. 3 och 4 §§ miljöbalken skulle därmed **L.E.** och **M.E.** ådragit sig ansvar för tidigare verksamhetsutövare, d.v.s. Rånäs Bruks förening av marken. Vid överlåtelsen av fastigheten var det fråga om en ren generationsväxling. Överlåtelsen skedde genom gåva från far till söner.

De förelagda åtgärderna avser att viss provtagning ska utföras av fastighetsägarna. Sådan provtagning är kostsam och skulle innebära en allvarlig belastning för fastighetsägarna.

Med hänsyn till lagstiftarens syften med lagen samt den angivna bakgrunden till fastighetsinnehavet, bör fastighetsägarna inte skäligen åläggas ansvar enligt 10 kap. 3 och 4 §§ miljöbalken.

Länsstyrelsen i Stockholms län har anfört i huvudsak följande. Gamla Zinken AB som ägs av **L.E.** har under hösten 2010 erhållit 30 000 kr av Rånäs Bruk för de inledande två provtagningarna på de båda fastigheterna Norrtälje Rånäs 5:6 och 5:7 som berörs av kontrollprogrammet. Kostnaden för en provtagning av grundvattnet på fastigheterna uppskattas av konsulten Tyréns AB uppgå till totalt cirka 15 000 kr per gång. Enligt kontrollprogrammet i beslutet ska efter de inledande två provtagningarna en provtagning ske vart femte år. Länsstyrelsen bedömer att kostnaden på cirka 15 000 kr utslaget på en femårsperiod är skälig.

L.E. och **M.E.** har genmält och anfört i huvudsak följande. Det är korrekt att Gamla Zinken AB erhållit ett uppdrag och ett kontant bidrag på 30 000 kr från Rånäs Bruk för att utföra provtagningar på fastigheterna Norrtälje Rånäs 5:6 och 5:7. Eftersom Rånäs Bruk är den verksamhetsutövare som orsakat behovet av sanering och därmed den egentligt ansvariga för saneringsåtgärder, fann nuvarande fastighetsägare inget anmärkningsvärt med ett sådant uppdrag. I enlighet med uppdraget kommer de av Rånäs Bruk beställda provtagningarna (som avser två provtagningar innevarande år) att utföras, inte på grund av att klagandena anser sig ansvariga, utan på avtalsmässiga grunder. Fortfarande gör klagande gällande att det inte finns grund att ålägga dem att utföra saneringsåtgärder eller provtagningar med stöd av miljöbalkens regler. Dessutom ska påpekas att länsstyrelsens beslut avser

provtagningar utan tidbegränsning och invändningen om beslutets ekonomiska konsekvenser är därför relevant. Huvudfrågan för klagandena är dock att deras principiella ansvar för miljöskadorna blir fastställt om länsstyrelsens beslut står fast och i förlängningen kan de därför åläggas att utföra sanering av jordmassor.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 26 kap. 9 § första stycket miljöbalken får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att denna balk samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska efterlevas.

Enligt 26 kap. 22 § första stycket miljöbalken är den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön eller den som annars är skyldig att avhjälpa en olägenhet från sådan verksamhet är skyldig att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen.

Av 10 kap. 3 § miljöbalken, enligt dess lydelse före den 1 augusti 2007, framgår att om inte någon verksamhetsutövare kan utföra eller bekosta avhjälpande av en föroreningsskada som ska ske enligt bestämmelserna i detta kapitel är var och en efterbehandlingsansvarig som förvärvat den förorenade fastigheten, om förvärvaren vid förvärvet kände till föroreningen eller då borde ha upptäckt den. Även efter nämnda datum har lagrummet i relevanta delar samma lydelse.

Mark- och miljödomstolens bedömning

Frågan i målet är om **L.E.** och **M.E.** i egenskap av fastighetsägare kan föreläggas att utföra efterbehandling på fastigheten Norrtälje Rånäs 5:6.

Det kan konstateras att länsstyrelsen har grundat sitt beslut om föreläggande på fastighetsägaransvaret som stadgas i 10 kap. 3 § miljöbalken. En av förutsättningarna som där anges för att en fastighetsägare ska kunna åläggas ansvar att utföra eller bekosta avhjälpande av en föroreningsskada är att det inte finns någon

verksamhetsutövare som kan göras ansvarig. Av länsstyrelsens akt framgår att det alltjämt synes finnas medel på Rånäs Bruks konton. Något skäl till varför länsstyrelsen inte i första hand vänt sig mot Rånäs Bruk utan i stället riktat ett föreläggande mot de subsidiärt ansvariga fastighetsägarna har dock inte framkommit. Det förhållandet att det synes ha skett en utbetalning från Rånäs Bruk till fastighetsägarna grundar inte självständig rätt att förelägga om åtgärder. Mark- och miljödomstolen finner därmed att länsstyrelsen har saknat grund för föreläggandet. Länsstyrelsens beslut ska därmed upphävas. Vid detta förhållande tar domstolen inte ställning till om övriga rekvisit i 10 kap. 3 § miljöbaken är uppfyllda.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 2 (DV 427)

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen, ska ha inkommit till Nacka tingsrätt, mark- och miljödomstolen, senast den 11 oktober 2011. Prövningstillstånd krävs.

Johan Svensson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Johan Svensson. Föredragande har varit beredningsjuristen Louise Bengtsson.

**LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN**Enheten för miljöskydd
Jeanette Häggroth
08-7854180**BESLUT**Datum
2010-11-03Beteckning
575-2010-15148NACKA TINGSRÄTT
Enhet 3INKOM: 2010-12-28
MÅLNR: M 6466-10
AKTBIL: 6

M.E.

Delgivningskvitto

L.E.

Delgivningskvitto

Föreläggande om kontrollprogram, Rånäs 5:6, Norrtälje kommun

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 26 kap. 9 och 22 §§ miljöbalken, 10 kap. 3 och 4 §§ miljöbalken att förelägga M.E. () samt L.E. () såsom fastighetsägare om följande:

1. Utföra kontroll av grundvatten i grundvattenrören nummer T25 samt T30 som idag finns på platsen sen tidigare provtagningar (se bifogad karta för lokalisering). Inledningsvis sker provtagningen med kortare intervall och därefter kommer provtagningsintervallen att utökas till 5 år om föroreningshalterna i grundvattnet inte överstiger halter som innebär oacceptabel påverkan på omgivningen. I analyserna av grundvattnet ska som minst metaller, pH, konduktivitet samt suspenderat material ingå.
2. Den första provtagningen av grundvatten ska ske i samtliga grundvattenrör enligt punkt 1 i april 2011 och resultaten ska redovisas till Länsstyrelsen **senast den 13 maj 2011**. Den andra provtagningen ska ske i september 2011 och resultaten ska redovisas till Länsstyrelsen **senast den 13 oktober 2011**.
3. Om provtagningarna 2011 visar på begränsad utlakning och att föroreningshalter inte överstiger vad som innebär oacceptabel påverkan på ytvatten eller påverkansområden i övrigt, kan provtagningsintervallet utökas till en gång vart femte år. Provtagningen ska ske i april och redovisningen av provtagningsresultaten ska ske till Länsstyrelsen senast den 13 maj samma år som provet tagits ut. Den inledande provtagningen i 5-årsintervallen ska således ske i april 2016 och redovisas till Länsstyrelsen **senast den 13 maj 2016**.

- Om de inledande provtagningarna år 2011 visar att föroreningshalter i grundvatten överstiger halter som innebär oacceptabel påverkan på ytvatten eller påverkansområden i övrigt, ska en ny bedömning av åtgärdsbehov göras.

Bakgrund

På angränsande område har en färgfabrik bedrivit verksamhet som förorenat platsen med metaller, främst bly och zink. Bolaget kommer att likvideras och samtliga medel i bolaget har använts för efterbehandlingsåtgärder genom bortgrävning och grusning/asfaltering. De ekonomiska resurserna har varit begränsade och därför kvarstår fortfarande stora volymer förorenade massor.

Motivering

För att bedöma vilken eventuell effekt de kvarlämnade massorna har på omgivningen genom spridning via vatten ska en kontroll av grundvattnet ske. Förutom metaller ska kontroll ske av pH, konduktivitet och suspenderade ämnen för att förändringar i lakningsegenskaperna ska kunna upptäckas. Konsulten har lämnat ett förslag på kontrollprogram i huvudstudien daterad 2 april 2008. Detta förslag kommer i stora delar att följas.

Enligt 10 kap 3 § miljöbalken i dess lydelse före den 1 augusti 2007 är den som förvärvat en förorenad fastighet efter den 31 december 1998 ansvarig för efterbehandling. Enligt 4 § samma kapitel innebär efterbehandlingsansvaret att den ansvarige i skäligen omfattning ska utföra eller bekosta de efterbehandlingsåtgärder som på grund av föroreningen behövs för att förebygga, hindra eller motverka att skada eller olägenhet uppstår för miljö eller hälsa. Begreppet efterbehandlingsansvar omfattar även undersökningsansvaret som är det som är aktuellt i detta fall.

Enligt 26 kap 9 § miljöbalken (MB) får tillsynsmyndigheten meddela de beslut som behövs för att balken ska efterlevas. Enligt 22 § samma kapitel är den som bedriver en verksamhet som kan befaras medföra olägenhet för hälsa eller miljön eller den som annars är skyldig att avhjälpa verkningarna av en sådan verksamhet ansvarig för att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen.

Upplysningar

Detta beslut kommer att skrivas in i fastighetsregistrets inskrivningsdel.

Detta beslut kan överklagas hos Miljödomstolen, Nacka tingsrätt. Se bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av tillförordnad miljöskyddschef Therese Vestin. Deltagande i handläggningen har varit miljöhandläggare Birgitta Swahn och föredragande Jeanette Häggroth.

Therese Vestin

Jeanette Häggroth

Bilagor

Karta över provtagningspunkter nr T25 och T30 för kontroll av grundvatten

Hur man överklagar

Kopia till

Bygg- och miljökontoret i Norrtälje kommun, Box 800, 761 28 Norrtälje

Ms (Tve, LPe, BSw, DLo, JHä)

Fj (GNo)

Akten

**Provtagningspunkter för kontroll av grundvatten
(T25 och T30)**

Länsstyrelsen har gjort mindre revideringar av kartan.

Hur man överklagar - dom i mål som har överklagats till mark- och miljödomstolen

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen. Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen inom tre veckor från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Mark- och miljööverdomstolen fordras att prövningstillstånd meddelas. Mark- och miljööverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast.

Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.